

La diftèria

(ALDC, I, 167. La diftèria)

La 'inflamació de les membranes mucoses de la gola' va rebre en francès el nom de *diphthérite* (1817), creat pel metge francès P. Bretonneau, que el va prendre del gr. DIPHTHERA 'membrana, pell assaonada'; el mot, que s'adaptà al cat. en *difteritis*, es va canviar en *diftèria* (1888) calcant-lo del fr. *diphthérie* (1855), que havia substituït el sufix *-ite* (cat. *-itis*) per *-ie* (com *apoplexie*, *dysenterie*, etc.); en boca del poble el mot culte s'ha deturpat en *diptèria*, *dictèria*, *ditteri*, *distèria*, etc. També del francès ens va arribar *crup* (< fr. *croup* [1777], pres de l'angl. *croup* [pron. krup], der. de l'angl. ant. i dialectal *to croup* 'tossir amb veu ronca', d'origen onomatopèic), a voltes deformat popularment en *cruc*, *glup*, *chuc*. Del castellà ens va arribar *garrotillo* (ja al 1888), potser relacionant l'asfíxia dels qui pateixen aquesta malaltia amb l'execució del *garrote*

que comprimia la gola dels condemnats. Altres noms menys estesos: els genèrics *mal de (la) gola* (123, 130, 131, 134, 136), *passa de la gola* (127), *gra a la gola* (139); els referents a les mucositats (*tels*, 177 i *telets*, 150) o al soroll de la respiració fatigosa (*té pitos*, 190); *mal blanc* (135, 140, 145) podria ser una extensió del *muguet* o afecció que produeix unes plaques de color blanc sobre la mucosa lingual i bucal especialment dels nens; *escanecia* (141) és una confusió amb les angines com *tacó* (6) ho és amb 'galteres'; l'alg. *fogari* és de procedència sarda (< *fogali* 'angina'). Des d'una perspectiva geogràfica, notem que *crup* domina en rossellonès i valencià, mentre que *garrotillo* campa pel mallorquí i el cat. central, convivint amb el cultisme *diftèria* que la normativa ha introduït juntament amb *crup*.

